

Veiligheid oké, maar liever geen hek om de universiteit

Brief van ministeries om te voorkomen dat Iraniërs onderwijs krijgen over kernwapens verwart academische wereld

Twee universiteiten weigeren nieuwe studenten uit Iran, na een „klemmend beroep” om alertheid van de overheid. Een krampachtige reactie, vindt fysicus Dijkgraaf.

**Door onze redacteurs
THOMAS ERDBRINK en
DERK WALTERS**

ROTTERDAM, 10 JAN. Nucleaire technologie is bloedserieus, vindt Robbert Dijkgraaf, maar dat betekent niet dat je alle Iraanse studenten uit Nederland moet weren.

De kwestie rond de Pakistaanse atoomgeleerde Khan, die in de jaren zeventig en tachtig Nederlandse atoomgeheimen stal, bewijst dat voorzichtigheid geboden is. Maar Dijkgraaf, eminent fysicus en binnenkort president van de Koninklijke Nederlandse Akade-

mie van Wetenschappen, pleit tegen „drastische beslissingen.”

Nieuwe Iraanse studenten worden geweigerd door de technische universiteiten van Twente en Eindhoven. Dit naar aanleiding van een „klemmend beroep”, van de Nederlandse overheid op alle Nederlandse universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstellingen om te voorkomen dat Iraniërs onderwijs krijgen over kernwapens. Gevraagd is „grote terughoudendheid te betrachten bij het uitnodigen van Iraniërs” en om alertheid „op Iraniërs die reeds in Nederland een studie volgen”.

Dit blijkt uit een niet-openbare brief van de ministers Plasterk (Onderwijs, PvdA) en Verhagen (Buitenlandse Zaken, CDA), uit september 2007. Het verzoek vloeit voort uit resolutie 1737 van de Veiligheidsraad. Nederland is voor zover bekend het eerste land dat actie onderneemt tegen Iraanse studenten.

De brief heeft tot grote verwarring geleid in de academische wereld. Dient de universiteit hermetisch te worden gesloten voor Iraanse studenten en docenten? Nee, vindt de Rijksuniversiteit Groningen. „We gaan niet heel specifiek alert zijn op de aanwezigheid van Iraniërs. Het past niet bij de academische vrijheid om mensen te weren omdat ze uit een bepaald land komen”, zegt een woordvoerder.

De aanstaande baas der wetenschappers Dijkgraaf kan zich vinden in het Groningse beleid, „hoewel waakzaamheid gepast is”. De opstelling van de Twente noemt hij krampachtig. „Niet elke eerstejaarsstudent doet atoomgeheimen op. Het onderwijs en onderzoek over nucleaire zaken, in het bijzonder over kernwapens, is bescheiden in Nederland.”

Dijkgraaf vindt het belangrijk dat buitenlandse studenten naar Nederland blijven komen. „En

Iraanse studenten in het bijzonder. Zij hebben een fantastische traditie in de wis- en natuurkunde en een bloeiende cultuur. Bovendien moet het voor jonge mensen mogelijk blijven naar het Westen te komen om een bepaald regime

te ontvluchten. Ze moeten kennis kunnen nemen van onze open wetenschappelijke praktijk.”

In de Verenigde Staten is het voor moslims moeilijker geworden om te komen studeren. Dijkgraaf: „Ze hebben er misschien één of twee kwaadwillenden mee uitgesloten, maar ook grote groepen getalenteerden afgeschrikt.”

Gisteren publiceerde een groep Iraans-Nederlandse wetenschappers en studenten een brief in *NRC Handelsblad* waarin zij zich fel tegen het overheidsbeleid keren. Volgens de schrijvers „wordt een hele bevolkingsgroep in de beklagdenbank gezet”. In Nederland wonen circa 29.000 Iraniërs. Het Centraal Bureau voor de Statistiek stelde in 2006 vast dat deze groep „het meest vordert met de integratie”.

Het beveiligen van de weinige informatie die mogelijk gevoelig ligt, vindt fysicus Dijkgraaf een betere oplossing dan het compleet

weren van bevolkingsgroepen. In plaats van „een hek om Nederland” bepleit hij „een hek om de gevoelige informatie”.

Nederland kent uitdrukkelijk geen wetgeving die beperking op wetenschappelijk onderzoek of onderwijs toestaat, zegt volkrecht deskundige Bibi van Ginkel van Instituut Clingendael. „En dus kan de overheid universiteiten en hogescholen alleen vriendelijk verzoeken voorzichtigheid te betrachten. Of de overheid moet nieuwe wetten maken.”

Haar Clingendael-collega Dick Leurdijk noemde het overheidsverzoek aan de universiteiten gisteren in deze krant logisch, als uitvloeisel van resolutie 1737. Omdat die uitsluitend is gericht tegen Iran, is het misplaatst „de kwestie van de uitsluiting van Iraanse studenten door te trekken naar studenten uit andere landen”.

De universiteiten proberen nu samen tot een standpunt te komen

over de kwestie. De overheid broedt op maatregelen, als vervolg op de vraag om terughoudend en alert te zijn. van Ginkel: „Wat me bevreemdt is dat universiteiten de vraag krijgen Iraniërs in de gaten te houden. Alsof inlichtingendienst AIVD niet allang weet welke Iraniërs in Nederland studeren en wat ze hier precies doen.”

In zijn carrière als fysicus heeft Dijkgraaf weinig colleges ‘hoe bouw ik een kernbom’ gevolgd, zegt hij. „Ik zou ook niet zo snel weten hoe het moet. De kennis die op colleges wordt gedoceerd, staat ook in algemeen verkrijgbare boeken. Het is vooral belangrijk dat onze laboratoria, met bijbehorende technologie, goed tegen kwaadwillenden beveiligd blijven.”

Commentaar: pagina 9

 Lees het overheidsverzoek en eerdere artikelen via nrc.nl/binnenland